

**GRUNDDOKUMENT MED
RIKTLINJER FÖR DE KRISTNA
KYRKORNAS ARBETE MED
ANDLIG VÅRD INOM HÄLSO-
OCH SJUKVÅRDEN**

*Fastställt av Samarbetsrådet för andlig vård inom hälso- och sjukvården
den 8 mars 2004, uppdaterat den 15 maj 2017.*

Innehåll

Definitioner	3
Andlig vård	3
Sjukhuskyrkan	3
Andlig vård i den öppna vården	3
De kristna kyrkornas arbete inom den andliga vården i den öppna vården	3
Målsättning	3
Riktlinjer för själavården i hälso- och sjukvården	4
Kyrkornas plats och roll i samhällets hälso- och sjukvård	4
Sjukhuskyrkan	4
De kristna kyrkornas arbete inom den andliga vården i den öppna vården	4
Standards for Health Care Chaplaincy in Europe	4
Tystnadsplikt, tystnadsrätt och sekretess	5
Kurser för själavårdsutbildning i andlig vård inom hälso- och sjukvården	6
Bilagor:	6
Bakgrundstexter	
Svenska kyrkans centrum för andlig vård inom hälso- och sjukvården	6
Sveriges Frikyrkosamråd	6
Samarbetsrådet för andlig vård inom hälso- och sjukvården	7
Hälso- och sjukvårdens organisation i Sverige	7
Historik	7
Kyrkliga texter och förhållanden	9
Svenska kyrkan	9
Sveriges Frikyrkosamråd	9
Katolska kyrkan	10
Den Ortodoxa kyrkan	10
Sjukhuskyrkans symbol	10
Utdrag ur lagar och förordningar	10
Adresser	12

GRUNDDOKUMENT FÖR ANDLIG VÅRD INOM HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN

Fastställt av Samarbetsrådet för andlig vård inom hälso- och sjukvården
(se sid 7) den 8 mars 2004, uppdaterat den 13 februari 2012,
ny uppdatering den 15 maj 2017.

Definitioner

Andlig vård i sjukvården

Begreppet andlig vård inom sjukvården betecknar det arbete som företrädare för olika religioner utför på sjukhusen till stöd för patienter, närstående och personal. Arbetet innefattar frågor som rör inte endast det andliga området, utan också de existentiella och religiösa områdena.

Sjukhuskyrkan

De kristna kyrkornas gemensamma arbete med andlig vård i sjukvården benämns "Sjukhuskyrkan" och innefattar de olika kristna traditionerna i vårt land. Namnet betecknar inte en fysisk lokal, utan är ett samlingsnamn för kyrkans verksamhet och de medarbetare och volontärer som finns inom Sjukhuskyrkan. Sjukhuskyrkan finns i första hand lokalt, som en församlingarnas gemensamma angelägenhet, där arbetet utförs på ekumenisk grund.

Andlig vård i den öppna vården

Med uttrycket öppen vård avses den hälso- och sjukvård som ges utanför sjukhusen. Andlig vård i den öppna vården betecknar det arbete som företrädare för olika religioner utför inom den öppna vården till stöd för patienter, närstående och personal.

De kristna kyrkornas arbete inom den andliga vården i den öppna vården

För den andliga vården inom den öppna vården svarar anställda och volontärer i de olika församlingarna. Arbetet genomförs med fördel i samråd med Sjukhuskyrkans anställda.

Målsättning

Målet för den andliga vården inom hälso- och sjukvården är att respektera och i möjligaste mån tillgodose de i vid mening andliga behov som finns hos patienter, närstående och personal. Det är önskvärt att alla som arbetar med andlig vård inom hälso- och sjukvården, vare sig det är på sjukhus eller i öppenvård, söker omformulera detta övergripande mål i termer som gör utvärdering möjlig.

Riktlinjer för själavården i hälso- och sjukvården

Kyrkornas plats och roll i samhällets hälso- och sjukvård

Kyrkan har såväl Kristi uppdrag och samhällets förväntan att ge sitt bidrag till hälso- och sjukvården och vill utifrån det kristna evangeliet och sin helhetssyn på människan vara till tjänst. Andlig vård i detta sammanhang avser den av Jesus Kristus inspirerade omsorg om människor som på uppdrag av hans kyrka utförs inom ramen för allmän och privat hälso- och sjukvård och kommer såväl patienter och deras närstående som sjukvårdspersonalen till del. Syftet med den andliga vården är att stödja och hjälpa, ge mod och hopp och att bistå vid omorientering inför nya faser i livet. Som några av dess viktigaste arbetsformer kan nämnas samtal, ge möjlighet att utveckla ritens språk, andlig vägledning, krisstöd, sakrament och gudstjänst.

Sjukhuskyrkan

a. Ekumeniskt arbete

Den kristna sjukhussjälavården är ekumenisk, det innebär att representanter för kyrkor och samfund arbetar sida vid sida och representerar Kristi universella kyrka genom att företräda sitt eget samfund.

b. Förhållande till andra religioner och livstolkningar

Kyrkorna reserverar beteckningen Sjukhuskyrkan för det egna arbetet. Samtidigt präglas detta arbete av respekt för andra trosuppfattningar. Sjukhuskyrkan samarbetar så långt det är möjligt med företrädare för andra religioner och livstolkningar för att ge varje patient möjlighet att få andlig vård i enlighet med sina egna behov och önskemål.

De kristna kyrkornas arbete inom den andliga vården i öppna vården

a. Ekumeniskt arbete

Den andliga vården i den öppna vården bör bedrivas i en ekumenisk anda.

b. Samarbete med kommun och landsting

En stor del av ansvaret för den öppna vården ligger på kommunerna. Arbetet med den andliga vården i den öppna vården bör därför utformas i samråd med och i nära kontakt med de ansvariga för hälso- och sjukvård i kommun och landsting.

Standards for Health Care Chaplaincy in Europe

På hemsidan för The European Network of Health Care Chaplaincy, www.eurochaplains.org finns Standards for Health Care Chaplaincy in Europe, antagna vid nätverkets sjunde konsultation, Åbo 12-16 juni 2002. Där finns också den svenska översättningen: Grundsatser för andlig vård inom hälso- och sjukvården i Europa.

Tystnadsplikt, tystnadsrätt och sekretess

Alla som har anförtrotts ett uppdrag inom den andliga vården inom hälso- och sjukvården har tystnadsplikt. För skilda kategorier av medarbetare gäller dock olika regler, lagar och förordningar.

Trossamfundet Svenska kyrkan

För präster i Trossamfundet Svenska kyrkan stadgas i kyrkoordningens 31 kap. 9 §:

”Den som är eller har varit behörig att utöva uppdraget som präst har tystnadsplikt i fråga om uppgifter som han eller hon därvid har fått veta under bikt eller enskild själavård.” (Motsvarande formulering finns för biskop i 30 kap. 3 §.)

För diakoner i Trossamfundet Svenska kyrkan stadgas i kyrkoordningens 32 kap. 9 §:

”Den som är eller har varit behörig att utöva uppdraget som diakon har tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon därvid har fått veta under enskild själavård. Tystnadsplikten hindrar dock inte att en sådan uppgift lämnas ut om

- personen ifråga medger att uppgiften lämnas ut,
- diakonen har ålagts att uttala sig under ed,
- det föreligger uppgifts- informations- eller anmälningsskyldighet enligt lag, eller
- det föreligger anmälningsskyldighet enligt 54 kap. 13 a §. (Se nedan)

(Svenska Kyrkans Bestämmelser (= SvKB) 2002:9, 2003:9, 2011:4)

Kap 54 Undantag från offentlighet för handlingar mm

Anmälningsskyldighet

13 a § Den som i kyrkans verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd är skyldig att genast anmäla detta till socialnämnden.

Anmälningsskyldigheten gäller inte i fråga om uppgifter som biskop eller präst har fått veta under bikt eller enskild själavård enligt 54 kap. 1 § första stycket (se nedan) (SvKB 2011:4)

Själavårdssekretess

1 § Förbud gäller mot att röja sådana uppgifter som har anförtrotts en biskop eller präst under bikt eller enskild själavård.

Förbud gäller också mot att röja sådana uppgifter som har anförtrotts en diakon under enskild själavård. (SvKB 2004:9, SvKB 2011:4)

De frikyrkliga trossamfunden

Pastorer och diakoner i frikyrkorna har i samband med sin ordination/avskiljning ålagts tystnadsplikt av sitt samfund. I vissa sammanhang är det vanligt att tystnadslöftena förnyas vid installation i ny tjänst. För flera av trossamfunden tydliggörs denna tystnadsplikt för pastorer och diakoner också genom skrivningar i respektive trossamfunds teologiska grunddokument. Diakoner ger tystnadslöfte om sådant som anförtros i själavårdande samtal eller rör människors personliga förhållanden. *Formuleringen avser att göra en distinktion mellan pastors tystnadsplikt (särskild/absolut) som har täckning i det juridiska begreppet tystnadsrätt och diakoners tystnadsplikt (allmän) som motsvarar sekretesslagens bestämmelser om allmän tystnadsplikt inom t ex skola, socialtjänst, vård och omsorg. Samtidigt föreligger anmälningsskyldighet för diakon om man får kännedom om vissa brott, t ex övergrepp mot barn.*

Regleras av 1 § 14 kap av Socialtjänstlagen (2001:453).

Tystnadsrätt för präster och pastorer

Tystnadsrätt innebär rätten att inte höras som vittne inför domstol om något man som pastor/präst erfarit under bikt eller enskild själavård. Detta regleras av Rättegångsbalken 36 kap. 5 § som lyder: ”Den som är präst inom ett trossamfund eller den som i ett sådant samfund har motsvarande ställning får inte höras som vittne om något han eller hon har erfarit under bikt eller enskild själavård.” Som präst inom sådant trossamfund eller person med motsvarande ställning får endast anses den som har erforderlig utbildning och kompetens för sådan syssla och är vigd, ordinerad eller avskild för detta och utövar det som sitt egentliga kall. Det innebär att tystnadsrätten är knuten till tjänsten och att person som övergår till annat yrke inte kan återropa den inför domstol för annat än vad som erfarits i enskild själavård under den tid tjänsten varade. Pensioneras en person i tjänsten anses tystnadsrätten gälla livet ut.

Kurser för själavårdsutbildning i andlig vård inom hälso- och sjukvården

Det är ytterst angeläget att den som får en tjänst i Sjukhuskyrkan eller i den öppna vården ges möjlighet till fördjupande utbildning på området. Samarbetsrådet för andlig vård inom hälso- och sjukvården tillhandahåller utbildningar för detta ändamål. Kursplaner och annan information om kurserna erhålles från Sjukhuskyrkans hemsida www.sjukhuskyrkan.se eller från Svenska kyrkans Centrum för andlig vård inom hälso- och sjukvården. www.samariterhemmet.se Information om en första grundläggande utbildning gemensam för institutionssjälavårdens olika fält finns på Sveriges kristna råds hemsida www.skr.org

Bilagor:

Bakgrundstexter

Svenska kyrkans centrum för andlig vård inom hälso- och sjukvården

Genom ett avtal mellan Svenska kyrkans församlingsnämnd (idag Trossamfundet Svenska kyrkan, Avdelningen för kyrkoliv och samhällsansvar) och Samariterhemmet i Uppsala startades den 1 februari 1999 Svenska kyrkans Centrum för andlig vård inom hälso- och sjukvården. I avtalet anges ett tiotal huvudområden, som den vid centret anställde konsulenten skall ägna sig åt, bl a utbildning och fortbildning av medarbetare i själavården på sjukhus, andlig vård i den öppna vården, kontakter med ansvariga inom Svenska kyrkans stift, internationella kontakter samt frågor som rör etik och människosyn.

Sveriges Frikyrkosamråd (FSR)

FSR har följande medlemssamfund:

Adventistsamfundet, Evangeliska Frikyrkan, Eumeniakyrkan, Frälsningsarmén, Pingst Fria församlingar i samverkan och Svenska Alliansmissionen. Sedan hösten 2015 har FSR inget eget

kansli. FSR utgör frikyrkofamiljen inom Sveriges Kristna råd, men kvarstår som organisation för att hantera vissa gemensamma frågor. Till frågor som FSR bär ett övergripande ansvar för hör samordningen av frikyrkans del av Sjukhuskyrkan. FSR ansvarar för en 20 % konsulenttjänst för frikyrkans del av Sjukhuskyrkan. Då FSR saknar eget kansli, härbärgeras tjänsten i nuläget av Sveriges kristna råd.

Samarbetsrådet för andlig vård inom hälso- och sjukvården

I samband med omorganisation inom Sveriges Kristna Råd 1998 beslutade Svenska kyrkan och Sveriges Frikyrkosamråd att tillsammans bilda Samarbetsrådet för andlig vård inom hälso- och sjukvården. Sedan år 2013 har Samarbetsrådet en "förtöjning" till SKR, utifrån en förfrågan från Samarbetsrådet och ett beslut i SKR:s styrelse. Det innebär bland annat att Samarbetsrådet har möjlighet att rapportera till SKR:s styrelse om sitt arbete. En följd av den kopplingen innebär också att de ortodoxa kyrkorna, som en av SKR:s fyra kyrkofamiljer, inte längre ses som adjungerade till rådet men har en ordinarie plats. De ortodoxa kyrkorna har under senare år etablerat flera tjänster inom Sjukhuskyrkan på olika håll i landet.

Samarbetsrådet består av 8 ledamöter inklusive ordförande. Två av platserna är avsedda för konsulenterna för andlig vård inom hälso- och sjukvården (från Trossamfundet Svenska kyrkan och Sveriges Frikyrkosamråd) och två för ordförandena i personalföreningarna SKAIS (Svenska kyrkans anställda i Sjukhuskyrkan) och FAS (Frikyrkornas anställda i Sjukhuskyrkan). Trossamfundet Svenska kyrkan och Sveriges Frikyrkosamråd utser ytterligare en ledamot var och Stockholms katolska stift respektive den ortodoxa kyrkofamiljen utser en ledamot var. Rådet har det övergripande ansvaret för samordningen av kyrkornas arbete för andlig vård inom hälso- och sjukvården. En av Rådets viktigaste uppgifter är att i samråd med sina huvudmän fastställa kursplanerna för utbildning av såväl församlingsanställda som volontärer vad gäller andlig vård inom hälso- och sjukvården.

Hälso- och sjukvårdens organisation i Sverige

Orientering om hälso- och sjukvårdens organisation kan erhållas från bland annat Sveriges Kommuner och Landsting www.skl.se

Historik för den kristna kyrkans andliga vård bland sjuka.

Upprinnelsen till samhällets hälso- och sjukvård, liksom till den verksamhet som sjukhussjälavården står för, finns i Jesu exempel att i ord och i handling värna om sjuka och svaga människor. (Jämför exempelvis Matt 4:23, 9:35, 10:8 samt 25:31-46.)

På Jesu uppmaning och i hans efterföljd har kyrkan genom århundraden vårdat sig om de sjuka. Medeltidens klosterväsen var den tidens bärare av denna omvårdnad.

I och med reformationen kom hospital och sjukstugor att stå under landshövdingens och biskopens uppsikt. Självården bland de sjuka var en av församlingsprästernas arbetsuppgifter. Vid hospitalen fanns hospitalspräster, och gudstjänster skulle hållas alla helgdagar.

Under 1860-talet övertog landstingen ansvaret för vården. Men i enlighet med traditionen fortsatte landstingen att anställa lasarettspredikanter från Svenska kyrkan. Ordningen att landstinget och inte längre kyrkan hade ansvaret för den andliga vården fortsatte ända fram till år 1962.

Detta år blev den andliga vården bland sjuka åter en kyrkans angelägenhet. Svenska landstingsförbundet och Svenska kyrkans pastoratsförbund utformade vid kyrkans övertagande av ansvaret för den andliga vården en rekommendation för fördelningen av ansvaret. Landstingen skulle svara för lokaler och fasta inventarier och Svenska kyrkan bära ansvar för den religiösa verksamheten. Som grund för fördelningen av prästtjänster till pastoraten användes bl.a. sjukhusens patientantal.

Under tiden hade emellertid stora förändringar ägt rum. De fria kristna samfunden hade blivit alltmer etablerade. Det enskilda samtalet hade under 1930-talet kommit i centrum som en viktig del i själavården bland sjuka. Nu krävdes själasörjare med god utbildning i det själavårdande samtalets konst. Kunniga själavårdare var viktigare än konfessionstillhörighet.

Prästerna på sjukhusen hade kyrkobokföringsplikt i samband med födelse, dop och begravning. Därför var närvaron av präst från Svenska kyrkan självklar. En utredning med bland andra metodisten Göte Bergsten föreslog en speciell typ av tjänst, assistent, för att säkra möjligheten till ekumeniska tjänster. Innehavarna av dessa tjänster skulle tillhöra evangeliskt samfund. År 1958 föreslog regeringen att huvudmannskapet från och med 1962 skulle åvila det pastorat inom vilket sjukvårdsinrättningen var belägen. Den ekumeniska frågan löstes genom att de fria trossamfunden fick möjlighet att fritt verka på sjukhusen. Därmed bar trossamfunden ett gemensamt ansvar för den andliga vården vid sjukhusen. Frikyrkosamfunden fick dock reella ekonomiska möjligheter att bedriva andlig vård vid sjukhusen först 1980 i och med de statsbidrag som då tillkom för tjänster som sjukhuspastor. År 1989 öppnades samma möjlighet för de katolska själavårdarna och något senare tillkom den första ortodoxa tjänsten.

I början av 1980-talet utformade de kristna samfunden riktlinjer för andlig vård på sjukhus. I dessa riktlinjer fastslogs samverkansprincipen. Det grundläggande ansvaret finns hos samfunden, som på olika sätt finansierar arbetet. På sjukhuset tappar kyrkornas företrädare inte sin konfessionella identitet men kan genom sitt samarbete gestalta en verksamhet - Sjukhuskyrkan. I och med, bland annat, Ädelreformen 1992 och Psykiatrireformen 1995 har de kristna församlingarna ställts inför delvis nya arbetsfält och uppgifter i den öppna vården. På olika sätt har de sökt ta sig an dessa uppgifter. Som samlande beteckning för arbetet i såväl den slutna som öppna vården används begreppet ”andlig vård inom hälso- och sjukvården”.

En viktig händelse i den ”moderna” sjukhussjälavårdens framväxt är dels bildandet av Föreningen Svenska Kyrkans sjukhuspräster och assistenter 1972 och de utbildningar i själavård bland sjuka, som startade 1982.

Föreningens namn är i dag Svenska kyrkans anställda i Sjukhuskyrkan (SKAIS). En frikyrklig motsvarighet bildades 1997 med namn Föreningen för frikyrkornas anställda i Sjukhuskyrkan (FAS).

Den första utbildningsmodellen var upplagd i tre steg, baskurs, grundkurs och högre kurs. Under år 2000 genomgick utbildningen en genomgripande förändring vad gäller kursplanerna. Med inspiration från pedagogiken i Clinical Pastoral Education (CPE) och Pastoralklinisk utdanning (PKU) fick Sjukhuskyrkans själavårdsutbildning en utformning som bestått av två delar; Del 1 och Del 2, med 20 personsamtal mellan de två delarna. Detta program har reviderats och från hösten 2015 benämns utbildningen: Sjukhuskyrkans kompetensprogram – en själavårdsutbildning i fyra steg. Till steg B och D knyts möjligheten att forma litteraturkursen som en kurs som ger högskolepoäng. Sjukhuskyrkans kompetensprogram genomförs i samverkan med Fjellstedtska skolan och de delar som kan ge högskolepoäng genomförs i samverkan med Johannelunds Teologiska Högskola.

För ytterligare information om Sjukhuskyrkans kompetensprogram hänvisas till:

www.sjukhuskyrkans.se respektive

www.samariterhemmet.se

Sedan slutet av 1970-talet har Svenska kyrkan haft en konsulenttjänst för andlig vård inom hälso- och sjukvården. Från och med 1999 är denna knuten till Svenska kyrkans centrum för andlig vård inom hälso- och sjukvården.

Sveriges Frikyrkosamråd har likaså en konsulent. Fram till halvårsskiftet 2014 var det en heltidstjänst, som innefattade uppdraget att handlägga hela bidraget som staten via SST förmedlar till andlig vård i sjukvården för alla bidragsberättigade trossamfund med tjänster inom detta område. Den handläggningen ligger numera inom SST. FSR ansvarar fortsatt för en 20 % konsulenttjänst för frikyrkans del av Sjukhuskyrkan. Då FSR saknar eget kansli, härbärgeras tjänsten i nuläget av Sveriges kristna råd.

Kyrkliga texter och förhållanden

a. Svenska kyrkan

Kyrkoordning för Svenska kyrkan, § 1

”Församlingen är det lokala pastorala området. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Församlingen har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen.”

b. Sveriges Frikyrkosamråd

Ett församlingsarbete

Arbetet med andlig vård inom hälso- och sjukvården är ett församlingsarbete, djupt förankrat i det kristna evangeliet och oskiljaktigt från detta. Det är också, just därför, ett ekumeniskt arbete. I Sjukhuskyrkan arbetar präster, pastorer, diakoner, assistenter, musiker och frivilliga från olika kyrkor och samfund sida vid sida.”

Sveriges Frikyrkosamråd har slagit fast följande behörighetskriterier för sina medarbetare i Sjukhuskyrkan:

Kriterier för behörighetsförklaring

Pastorer eller FA-officerare som erbjuds och tillträder tjänst som sjukhuspastor/sjukhusdiakon, skall innan så sker behörighetsförklaras av Sveriges Frikyrkosamråd. FSR:s styrelse har delegerat ansvaret för denna behörighetsförklaring till FSRs styrgrupp för Sjukhuskyrkan. Följande kriterier gäller för att pastor/FA-officer ska kunna behörighetsförklaras för tjänst som sjukhuspastor/sjukhusdiakon:

Kriterier:

Sjukhuspastor/sjukhusdiakon

** skall vara ordinerad/avskiljd pastor, FA-officer eller diakon*

** skall rekommenderas av sitt samfund/sin församling*

** bör ha minst fem års erfarenhet i tjänst som församlingspastor/diakon eller kåröfficer*

** skall ha personlig fallenhet och lämplighet för tjänsten*

** skall vara beredd att genomgå den utbildning och fortbildning som hör tjänsten till särskild utbildning i själavård är meriterande*

c. Katolska kyrkan

Det yttersta ansvaret för sjukhussjälavården ligger hos biskopen, som efter behov utser särskilda själasörjare.

d. De ortodoxa kyrkorna

Utmärkande för de ortodoxa och österländska kyrkorna är att tron i första hand kommer till uttryck i liturgi (nattvardsgudstjänst) och bön, snarare än i bekännelseskrifter. De ortodoxa kyrkorna i Sverige representerar både den bysantinska och den orientaliska traditionen och är tillsvidare i huvudsak strukturerat enligt etniska enheter. Därför kan en person i behov av själavård, bland annat av språkliga skäl, i första hand behöva hänvisas till själasörjare från den egna etniska kyrkotraditionen. Vid 5 – 10 sjukhus i de större städerna i Sverige finns särskilda sjukhuspräster på deltidstjänster, som representerar ortodoxa kyrkorna. Dessa är utsedda av respektive kyrkas biskop.

e. Sjukhuskyrkans symbol

I mitten av 70-talet skapade konstnären Lars Eklund, efter en idé av sjukhusprästen Kjell Kallenberg, en symbol för Sjukhuskyrkan. Symbolen består av en blomma innesluten i ett kors. Från en avbruten stjälk spirar blomman och blir en bild för liv, hälsa och tron på uppståndelsen. Ur det brutna, avbrutna, kan något nytt växa fram. Symbolen knyter an till texten i Jesaja 11:1. Symbolen, som är varumärkesskyddad, igenkänns som logotyp på affischer och informationsmaterial och finns dessutom tillverkad i glas. SKAIS och FAS äger tillsammans rätten till symbolen, som används på de sjukhus där Sjukhuskyrkan finns. Symbolen är inarbetad och välkänd, praktisk i den ekumeniska kontexten där annars ett flertal logotyper skulle behöva finnas med för att presentera de sändande församlingarna.

Utdrag ur lagar och förordningar

1. Regeringsformen, 1 kap., 2 §

2 § Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.

Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. Särskilt ska det allmänna trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet och för goda förutsättningar för hälsa.

Det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer.

Det allmänna ska verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden samt värna den enskildes privatliv och familjeliv.

Det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara. Det allmänna ska motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller andra omständigheter som gäller den enskilde som person.

Samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas. *Lag (2010:1408)*.

2. Regeringsformen, 2 kap.

1 § ”Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad ...

6. religionsfrihet: frihet att ensam eller tillsammans med andra utöva sin religion.”

2 § Ingen får av det allmänna tvingas att ge till känna sin åskådning i politiskt, religiöst, kulturellt eller annat sådant hänseende. Inte heller får någon av det allmänna tvingas att delta i sammankomst för opinionsbildning eller i demonstration eller annan meningsyttring eller att tillhöra politisk sammanslutning, trossamfund eller annan sammanslutning för åskådning som avses i första meningen. *Lag (2010:1408)*.

3. Lag (1998:1593) om trossamfund, 1 §

”Bestämmelser om religionsfrihet finns i regeringsformen och den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.”

4. World Health Organisations definition av hälsa

Health is a state of complete physical, mental, and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity.

5. Hälso- och sjukvårdslagen, 2 §

”Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen.

Vården skall ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård skall ges företräde till vården. *Lag (1997:142)*.

Krav på hälso- och sjukvården

2 a § Hälso- och sjukvården skall bedrivas så att den uppfyller kraven på en god vård. Detta innebär att den skall särskilt

1. vara av god kvalitet med en god hygienisk standard och tillgodose patientens behov av trygghet i vården och behandlingen,
2. vara lätt tillgänglig,
3. bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet,
4. främja goda kontakter mellan patienten och hälso- och sjukvårdspersonalen.
5. olika insatser för patienten ska samordnas på ett ändamålsenligt sätt..

6. Hälso- och sjukvårdslagen, 8 §

”I planeringen och utvecklingen av hälso- och sjukvården skall landstinget samverka med samhällsorgan, organisationer och privata vårdgivare.” *Lag (1995:835)*.

7. Hälso- och sjukvårdslagen, 21 §

”I planeringen och utvecklingen av hälso- och sjukvården skall kommunen samverka med samhällsorgan, organisationer och privata vårdgivare.” Lag (1995:835).

8. Patientsäkerhetslagen 2010:659

”1 § Denna lag syftar till att främja hög patientsäkerhet inom hälso- och sjukvård och därmed jämförlig verksamhet”

9. Patientdatalagen 2008:355

”1 § Denna lag tillämpas vid vårdgivares behandling av personuppgifter inom hälso- och sjukvården. I lagen finns också bestämmelser om skyldighet att föra patientjournal. Lagen gäller i tillämpliga delar även uppgifter om avlidna personer”

10. Patientlagen 2014:821

”1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Denna lag syftar till att inom hälso- och sjukvårdsverksamhet stärka och tydliggöra patientens ställning samt till att främja patientens integritet, självbestämmande och delaktighet.”

11. Sekretesslagen, 25 kapitlet

Sjukvårdspersonalens skyldighet att iaktta sekretess regleras i sekretesslagen.

12. Lag om Svenska kyrkan, 4 §

”Församlingen är lokal enhet inom Svenska kyrkan och omfattar de personer som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta inom församlingens område.

Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.”

13. Förordning(1999:974)om statsbidrag till trossamfund, 11 §

”Verksamhetsbidrag får lämnas till andlig vård inom sjukvården.”

Adresser

Sjukhuskyrkans hemsida www.sjukhuskyrkan.se

Hemsidan ger en övergripande information om Sjukhuskyrkan i Sverige. Här finns aktuella kontaktuppgifter till den nationella samordningen och en sökfunktion till de lokala Sjukhuskyrkorna.

Samarbetsrådet för andlig vård inom hälso- och sjukvården

Kontaktpersoner är konsulenterna för Svenska kyrkans Centrum för andlig vård inom hälso- och sjukvården (se nedan), samt Frikyrkornas konsulent för Sjukhuskyrkan (se nedan).

Svenska kyrkans Centrum för andlig vård inom hälso- och sjukvården

Telefon, konsulenten: 018-56 40 24

Postadress: Diakonistiftelsen Samariterhemmet, Dragarbrunnsgatan 70, 753 20 Uppsala

Hemsida: www.samariterhemmet.se

Sveriges Frikyrkosamråd

FSR ansvarar för en 20 % konsulenttjänst för frikyrkans del av Sjukhuskyrkan. Då FSR saknar eget kansli, härbärgeras tjänsten i nuläget av Sveriges kristna råd.

Telefon, konsulenten: 08 - 453 68 33

Postadress: Sveriges kristna råd, Box 14038, 167 14 Bromma

Besöksadress: Ekumeniska Centret, Gustavslundsvägen 18, Alvik. (T-banestation Alvik)

Hemsida: www.skr.org

Föreningen för Svenska kyrkans anställda i Sjukhuskyrkan (SKAIS)

Namn på ordförande och kontaktuppgifter – se Sjukhuskyrkans hemsida www.sjukhuskyrkan.se

Föreningen för Frikyrkornas anställda i Sjukhuskyrkan (FAS)

Namn på ordförande och kontaktuppgifter – se Sjukhuskyrkans hemsida www.sjukhuskyrkan.se

Svenska kyrkan

 SVERIGES
FRIKYRKOSAMRÅD